

DAMKRONA 2014

NNCOLDs hederspris til anlegg i vassdrag

Hederspris til Grorudparken for fremragende byggekunst i vassdrag

av Thomas Konow (Juryformann)

Grorudparken bydelspark har vært et viktig tiltak innenfor Groruddalssatsningens mål om å etablere en bydelspark i hver bydel. Anlegget viser hvordan det er mulig å bruke vassdrag som et aktiv element i byplanlegging. I deler av vassdraget er naturtilstanden i stor grad ivaretatt, og dette er kombinert med parkmessige løsninger i andre deler av vassdraget. Vassdraget er gitt nytt liv med terskler og vannfall i kaskader. Videre er historiske særtrekk fra ulike tidsepoker tatt vare på og harmonisert. Tiltakene viser meget gode estetiske og landskapsmessige kvaliteter, samtidig som miljøkvaliteten i vassdraget er forbedret. Dette er i hovedtrekk begrunnelsen for at Grorudparken mottar hedersprisen "Damkrona" i 2014.

Damkrona

En damkrone er det samme som toppen av en demning, men siden 2010 er dette også tittelen på en hederspris som er etablert for å fremme landskapsmessige, miljømessige og teknisk gode løsninger ved anlegg i regulerte vassdrag. Det legges ned mye ressurser og arbeid for å få til gode løsninger i forbindelse med nybygging og utbedring av dammer og andre vassdragsanlegg. Noe av formålet med prisen er derfor å synliggjøre dette arbeidet.

Prisen deles ut av Den Norske Damkomiteen (NNCOLD), som er tilknyttet The International Commission On Large Dams (ICOLD). ICOLD arbeider for å fremme damsikkerhet gjennom utveksling av erfaringer og kunnskap, og arbeidet gjøres på frivillig basis.

Grorudparken

Parkområdet strekker seg over 2 km og ble utført i perioden 2009 – 2013. Området er utviklet som naturområde og bydelspark hvor deler av området er gitt en parkmessig opparbeiding. Elven har blitt åpnet, bearbeidet og gjort tilgjengelig slik at den fremstår som en levende og pulserende vannvei der folk ferdes og møtes. Det er etablert områder der man kommer i nær kontakt med elven og dyrelivet som finnes der.

Bindelledd og møtested

Grorudparken skaper nye forbindelser mellom Grorudsenteret og Alnaelva, og parken tilbyr et spekter av opplevelser og muligheter for rekreasjon, møter og aktivitet. Parken skal være et viktig møtested for nærmiljøet, samtidig som den er en del av et større turveisystem gjennom Groruddalen.

Hvelvet under Grorud Bru (Riksvei 4) er med sin flotte akustikk et yndet sted for korsang. Andre steder har man valgt å skape nye møteplasser. Et eksempel er Groruddammen hvor parkdraget langs elva er knyttet sammen mot Grorud idrettspark med et trappeamfi der vannet fosser livlig ned mellom sitteplassene. I bunn av amfi er det et nytt bryggeanlegg som gir publikum god kontakt og adkomst til vannet.

Groruddammen

Groruddammen er et viktig historisk og kulturelt element i vassdraget og ble opprinnelig bygget for å gi vannkraft til industrien nedenfor dammen.

Dammen er vakkert rehabilitert og forteller historien om tidligere tiders lokale industri. Over dammens flomløp, er det lagt en plate av stål som gangbane. Granittelementene som er benyttet gir dammen et solid men rustikk preg. Den gamle steinmurte damkonstruksjonen er intakt og forsterket med en armert betongplate på dammens vannside for å tilfredsstille NVEs regelverk.

Nytt lyspunkt

Belysningen av området bidrar til trygge omgivelser på kvelden, men er i seg selv blitt en attraksjon, eksempelvis Gamle Kalbakk Bro og hvelvet under riksvei 4. Belysningen bidrar til å fremheve spesielle elementer i parken og gir parken en egen stemning når mørket faller på.

Naturmiljø

Vann i dagen skaper gode biotoper for dyr og planter. I nedre del av området er elven åpnet opp og det er etablert terskler som danner små og større vannspeil som tiltrekker seg plante- og dyreliv.

DAMKRONA 2014

NNCOLDs hederspris til anlegg i vassdrag

Tiltak for å bedre vannkvaliteten i Alnaelva er gjennomført ved naturlig rensing av overvann. Slik er vassdragets selvrensningsevne økt, samtidig som åpne overvannsløsninger reduserer flomfare ved store nedbørsmengder. Tiltakene har også bidratt til at vannkvaliteten nærmer seg målsetning om å få badevannskvalitet i vassdraget.

Fytosanering

Rensing av forurenset bunnmateriale i Groruddammen har også vært en del av prosjektet. Som et pilotprosjekt i Norge er det benyttet «fytosanering», der forurensede masser er deponert i en ravinedal som ligger ca. 50 m nordøst for dammen. Ravinedalen er avstengt nederst med en fiberduk og sandfilter. Massene er tilplantet med pil (Salix) som trekker ut giftstoffer og det er anslått at det vil ta ca. 5-6 år før massene er rene.

Tekniske løsninger

Anlegget er planlagt for å ha lang levetid, der nye konstruksjoner er utført i robuste, varige materialer. Det er benyttet en bærekraftig materialbruk med lokal bearbeiding av materialer der alt treverk i prosjektet er biologisk impregnert.

Inngrep i landskapet er tilpasset på en så skånsom måte som mulig slik at det naturlige miljøet påvirkes i minst mulig grad. Det er gjort klare avgrensninger mellom naturområder og områdene som krever vedlikehold.

Viktig for byutviklingen

Realisering av Grorudparken bydelspark er et viktig tiltak innenfor Groruddalssatsningens mål om å etablere en bydelspark i hver bydel. Området brukes flittig i det daglige av barnehager, beboere, idretten og ungdomsklubbene, og er blitt en sentral møteplass for bydelens beboere, uavhengig av alder og bakgrunn.

Den Norske Damkomiteen gratulerer herved Oslo kommune med en vellykket istandsetting og utvikling av vassdragsmiljøet i Grorudparken og anser prosjekt som en meget god vinner av hedersprisen "DAMKRONA 2014".

Involverte i prosjektet

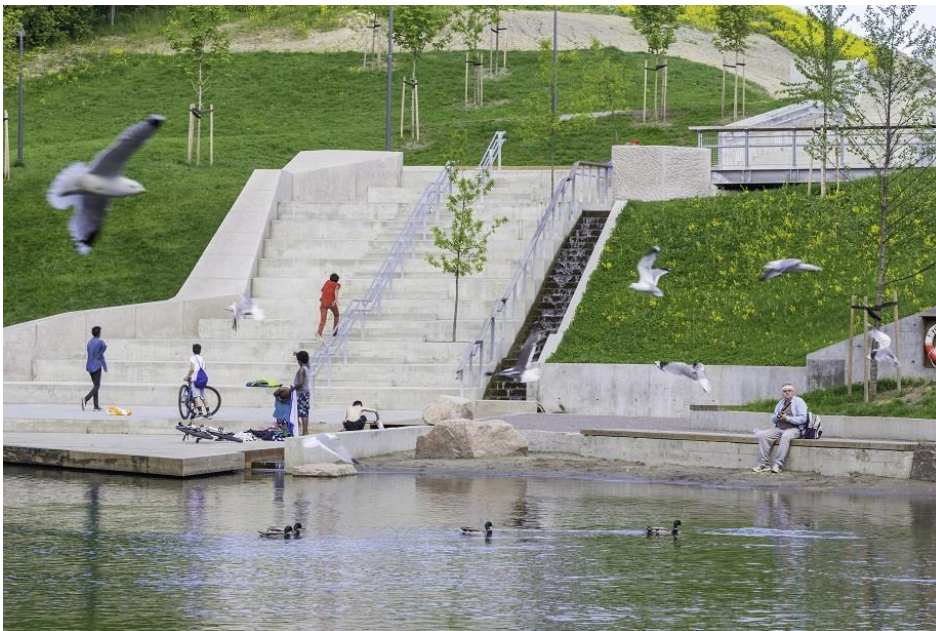
- Eier: Oslo kommune
- Prosjektledelse: Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten
- Landskapsarkitekt: LINK arkitektur AS - LANDSKAP
- Tekniske konsulent: Multiconsult AS
- Konsulent - Groruddammen: Multiconsult as
- Lysdesign: ÅF Lighting
- Viktige bidragsytere: Bydel Grorud, samt Oslo kommune ved Byantikvaren og Bymiljøetaten

DAMKRONA 2014

NNCOLDs hederspris til anlegg i vassdrag

Figur 1. NEDRE KALBAKK BRU (Foto: Thomaz Majewski for LINK landskap)

Figur 2. GRORUDDAMMEN, BRYGGER OG TRAPPEAMFI (Foto: Thomaz Majewski for LINK landskap)

DAMKRONA 2014

NNCOLDs hederspris til anlegg i vassdrag

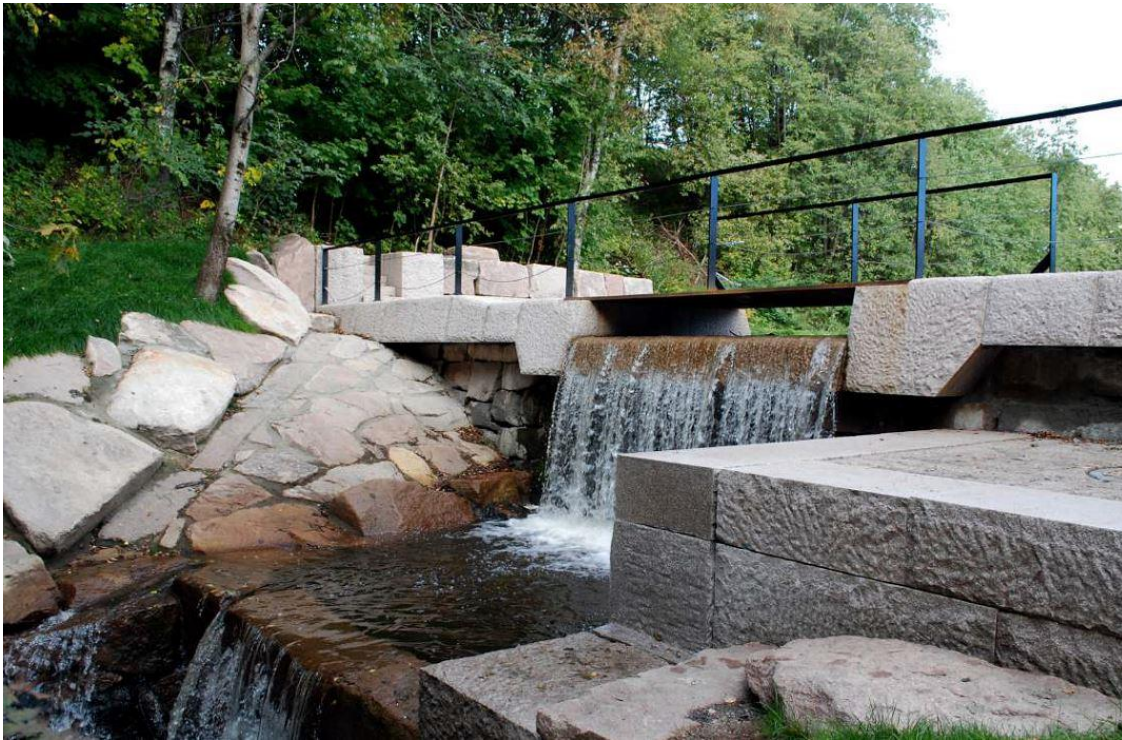
Figur 3. UTSIKT MOT DET LYSSATTE HVELVET UNDER GRORUD BRU (Foto: Thomaz Majewski for LINK landskap)

Figur 4. SENTRALPARKEN MED GRORUDAMMEN SOM NATURLIG SAMLINGSPUKT (Foto: Thomaz Majewski for LINK landskap)

DAMKRONA 2014

NNCOLDs hederspris til anlegg i vassdrag

Figur 5. RESTAURERT DAMKRONE OG UTLØP FRA GRORUDDAMMEN (Foto: Mads Erling Amundsen)

Figur 6. DAMKRONE OG UTLØP FRA GRORUDDAMMEN (Foto: Thomaz Majewski for LINK landskap)

DAMKRONA 2014

NNCOLDs hederspris til anlegg i vassdrag

Figur 7. GRORUDDAMMEN MED UTLØP TIL ALNAELVA (Foto: Thomaz Majewski for LINK landskap)